

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő: **Dr. Olosz Lajos** Laptulajdonos a **CORVIN** Lapkiadó R. T.

DEL-ÉRI HIRLAP

A timişorai törvényes bej. sz. 83. (Dos. No. 934/1938). Alapította: **Dr. VUCHETICH ENDRE** és **Dr. VARNAY ELEMÉR**

Ziarul Comunității Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népkegyesség lapja

Proszkurov és Tarnopol védői súlyos harcokban visszaverték a tuleróvel támadó szovjet csapatokat Kemény német-román ellenállás Bălți-től északra

A százéves EMGE

A Duna medencében és a Balkánon kialakuló helyzet, nemkülönben a változatlan hevességgel folyó léli orosz offenzíva áll az érdeklődés középpontjában. — A finn kérdés holtponton van. Semmi jele nem mutatkozik annak, hogy Moszkva módosítaná feltételeit. Semleges megfigyelők szerint Svédország igen komoly erőfeszítéseket tesz Helsinkiben is. Moszkvában is hogy a hírváltozásokat folytatás. Más hírforrások viszont már arról tudnak, hogy a finn arcvonalon nagy orosz erők vonultak fel és az előretöréstől való féltés és hevesebb támadás készült Finnország ellen. A Nya Dagligt Allehandan a című svéd lap londoni tudósítása azt írja, hogy a szovjet hadvezetőség valószínűleg „világoffenzívát” indít. Finnország határvidékén, hogy ilvenformán az északi területeken lévő német hadosztályokat Dietl tábornok csapatait elmozdítják. Ezt az eshetőséget legújabb háborús hírmegvárataiban a Dunánál című román lap is felveti.

Szövetséges tanácskozások

Steptinius amerikai helyettes külügyminiszter londoni látogatásával kapcsolatosan egyre több szó esik arról, hogy ez a látogatás tulajdonképpen csak egy újabb szövetséges kormányfői találkozó — mint egy R a d o r-távírtat közli — lehetőségek tartják, hogy újabb Roosevelt—Churchill—Szólin találkozót igyekezzenek létrehozni, vagy legalább is egy Roosevelt—Churchill találkozót. Német nézet szerint éppen elég megvitatni valója volna a három szövetséges kormányfőnek de külön Rooseveltnek és Churchillnek is. Hiszen az angol és amerikai sajtóban az utóbbi időben több jel mutatja, hogy bizonyos kérdésekben a két szövetséges szorult egyváltan a közös állásponttal a washingtoni kormány politikája.

A többi között sürgősen tisztázandó kérdésnek mondják az angolszász szövetségesek és a Badoglio-kormány diplomáciai kapcsolatainak ügyét, tekintettel arra, hogy Moszkva a maga részéről szövetségesei megkérdőjezése nélkül felvette a diplomáciai érintkezést ezzel a kormánnyal.

Az olasz kérdés

Tito megbízottjai már hosszabb ideje Bariiban tartózkodnak és a legutóbbi jelentések arról adtak hírt, hogy Moszkva példaként Tito jugoszláv felszabadítási bizottsága is felveszi a diplomáciai kapcsolatot Badoglio kormányával. Megemlíthető, hogy Umberto olasz trónörökös a minap De Gaulle francia tábornokkal tanácskozott, most pedig — mint egy napolyi lap jelenti — Tito kereste fel. A szövetségi ellenzék egyik vezére, Benedetto Croce, a világhírű bölcselet, bíráló hangon foglalkozik az „Il Risorgimento” hasábjain a trónörökös diplomáciai tevékenységével, — az északolaszországi fasizma köztársasági sajtó viszont déliálliai ellenzék másik vezéré, Sforza gróf volt külügyminisztert támadja hevesen. Sforza gróf néhány napja elért egy amerikai újságírókat kijelentette, hogy Olaszország a háboru

utáni munkát iránt érzett kötelezettséggel állunk meg az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület alapításának századi évfordulójára. Aminek a tiszteletnek olyan bensőségi, lelki rugói is vannak, amelyeknek a társadalmi tevékenység jelentősége szerint, mintegy a világhíres túlrében is kifejezést kell adnunk.

Még az 1844. január 4-én kelt Teleki Domokos gróf kiadta felhívására vetni tekintetünket, hogy az akkori megmozdulás jelentőségét lássuk. Még a jobbgy-felszabadítás előtt vagyunk, s abban a társadalmi rendszerben is akad olyan férfi, aki messzire néző pillantással fogja át a jövő feladatait. Jellemző és vizsgáló jelensége multunknak, hogy a nyugati példák mindig rendkívül eleven hatnak, nemesak a szellemi, hanem a gazdasági élet területein is. Miért nincs Erdélyben egyetlen olyan alakulat sem, amely a föld művelésével összefüggő tennivalókat venné kezébe és vinné előre? Hogyan lehetséges az, hogy éppen minálunk nincsen egyetlen gazdasági egység sem, holott a nyugati országokban már nemesak a központokban, hanem minden nagyobb gazdasági egység, tartomány területén is vannak gazdasági egységek? Pedig a nyugati államok iparral és kereskedelemmel is foglalkozván, rájuk nézve nem élet vagy halál kérdése a földművelés, a mi népünk azonban a földből, csaknem kizárólag agrártermelésből él, mennyivel inkább van hát szükség itt a gazdasági élet felvirágoztatására előmozdító egységekre.

Ezt a gondolatmenetet azonnal megértik az erdélyiek. Nemesak a nyugati példákkal történt összehasonlítással járó fájdalmas érzés, hanem a tényegesen fennálló vagy elmaradottságból származható nagy veszély adja meg a gyors elhatározást a cselekvésre. A január 4-i felhívást harmincegy birtokos írja alá és már március 4-én végleg meg is alakul az Erdélyi Gazdasági Egység, amelynek élére ifj. Bethlen Pál gróf kerül. Az egység élén aztán történelmi nevek viselői állanak. Küzdenek áthághatatlan nehézségek ellen, s társadalmi uton igyekeznek lendületbe vinni az agrár-ország legelhangyoltabb területein az életet: a föld és népe kérdését. Pontosan tíz élnök küzd száz év alatt a legnehezebb akadályok között.

Száz év után olvasva az első alapszabály első cikkét, az ódon szavakból friss és egészséges szellem fenylük élénk. Mondhatnánk ma szebben, jobban esengő szavakat, de józanabb, okosabb gondolatokat nem. „Annnyira alant álló gazdaságunkat egész kiterjedésében kell előmozdítanunk, írják, de most csak a földműveléssel és az állattenyésztéssel foglalkozunk.” Ine a fekről-felra való haladás józan, világos megszabása. Széchenyi jut eszünkbe, aki mindig a világos helyzetet a valóban megtehető és leginkább szükséges tennivalókat sürgeti és viszi végbe.

Mi az oka az elmaradottságnak? Mi gátolja a fejlődést? Ezeket a kérdéseket

vetik fel s keresik rá százéves szívóssággal a feleletet. Módotok kell találnunk — írják — a gyarapodásra. Az erre vonatkozó ismereteket „találmányokat” nemesak pártolni és terjeszteni, hanem erejük szerint életbe léptetni is akarják. Megértették Széchenyi felajánlását: „Elvész az én népem, mert tudomány nélkül való!” Nem tudósok, könyvtárak hiányáról, a szellemi élet területein mutatkozó nagy hézagokról van itt csak szó, hanem arról a tudományosságról, amellyel a föld népe és a birtokosság a földet művelte akkor. A fejlődésnek sok bajjal és gondallal megtett utjáról nem önérték nélkül tekintve vissza van-e ennél az ősi kivánságnál jobb program a mostani időkre? Lehet-e igazabb és nemzetmegtartóbb munka annál, amely a gazdát teszi az anyagi és vele járó értelmi és erkölcsi felemelés gyújtópontjába?

A százéves mult tanulságain kipróbáltan és megdögvé, a nemzetről és népről való legtisztább és egészségesebb felfogás idején is csak az a feladat áll az E. M. G. E. előtt, amelynek teljesítése száz éven át lelkesítette a vezetőket. Ma már mindinkább tisztán áll előttünk az az igazság, hogy a népi erő az az egyetlen alapzat, amelyre minden másnak épülnie kell. Ennek az alapzatnak meg-erősítésétől függ az egész épitmény sikerlárdsága. Amit csak sejtettek a régiek, azt a mostaniak tudatosan vallják. Akármint emelkedünk vagy forgatjuk a szót, az igazságot már meg kell látnunk és vállalnunk is kell, hogy sorsunk a gazdálak vállán nyugszik, mert ők tartják a földet. Az ő vállukat kell megkeményítenünk, hogy jól és biztosan tarthassák.

Az E. M. G. E. történelmi érdeme, hogy a jövőbetekintés homályos időiben is megpillantotta és többé szem elől nem vesztette a mi életünk alapját, erőink örök forrását: a falut. A falusi nép fölemelésének a legnehezebb munkáját vállalta: a türelmes, százszor is elülről kezdődő tanítást, a szakzszerűségre, a belterjes, a korral haladó földművelésre szoktatást.

Tudjuk, hogy az E. M. G. E. ma erősen kifejezett, mind elevenebb ütemben munkálkodik, pótolhatatlan szervezet, de erdeményei és még inkább céljai szerint azért nőtt annyira a dél-erdélyi magyarság szívéhez, mert minden intézménye és cselekedete a falu sorsával van kapcsolatban, a népi erő megtartását és felemelését szolgálja. Multja előtt hálás tisztelettel meghajolva, az a hit erősödik meg bennünk, hogy egyszer, hinnünk kell benne, nemsokára, a mi gazdánk nemcsak igazságával és vérével lesz a nemzeti egység megtartója, hanem szellemi és erkölcsi értékével, felvilágosodottságával is: nemesak nyers anyaga, hanem lelkes szerszáma lesz a jövőnek, és ez elsősorban az E. M. G. E.-nek lesz köszönhető, annak a gazdasági egyesületnek, amelynek történelmi változását, korszerű eszméi átalakulását Szász Pál dr. nevéhez, mai vezéréhez fogja fűzni a későbbi nemzedék történetírója.

után hajlandó lesz a Dodekanézosz-szigeteket Görögországnak, Dalmáciát pedig Zára városával együtt Jugoszláviának átadni. Sforza még kijelentette, hogy egyetért azzal az állásponttal, amely szerint Triest városát és kikötőjét nemzetközi közigazgatás alá kell helyezni, amelynek tagjai olaszokból, csehszlovákokból és magyarokból állnának. Vélemény szerint Fiumében védnökséget kellene felállítani. Abessziniának, Montenegrónak és Albániának pedig vissza kell adni függetlenségét. A fasizma köztársasági sajtó élesen bírálja Sforza kijelentését és hangoztatja, hogy Olaszország nem mondhatja le azokról a területekről, amelyekért az első világháborúban olyan nagy véráldozatot hozott.

Egészen más szempontról, de nem kisebb hévvel szovjet részről is bírálják Sforza és főleg Croce tevékenységét. Maj jelentésünk között az Observer című angol lap erre vonatkozó érdekes megállapításait közöljük.

Inváziós hírek

A világsajtóban mindennap felüti a fejét egy-két érdekesebb inváziós hír. Az invázió helyének listáján néhány nap óta ismét szerepel a Balkán is. Az elmult heten több ízben történt célszerűs arra, hogy az egyidejűen több ponton belökövetkező partraszállás egyik helye a Balkán lesz. A Dél-Olaszországban végbemenő szövetséges csapatösszevonásokból és egyéb katonai előkészületekből valóban nem nehéz erre következtetni, de továbbra is a legnagyobb bizonytalanság mutatkozik az invázió időpontjának megjelölésében. Pedig most már elsősorban ez érdekelné a világ közvéleményét.

A román sajtó is hírt ad a Reuter brit hírgyűnökség egyik legutóbbi közléséről, amelyben cáfolták azokat a kiüldöidőn terjesztett híreket, hogy Vatutin tábornok, az első ukrán szovjet hadsereg eddigi parancsnoka az angol fővárosba utazik. A szóbanforgó hírek szerint Vatutin tábornok angliai látogatásának az volna a célja, hogy bekapcsolódjék a szövetségesek inváziós főparancsnokságába.

Az előzőlenség problémájával foglalkozva Helmut Sündermann helyettes német sajtófőnök a Völkischer Beobachterben a többi között ezeket írta:

— A német hadvezetőség azt az elgondolást tartotta szem előtt, hogy inkább menjenek veszendőbe kelet-európai területek, semhogy Nyugat-Európában meglepetések történjenek.

— A német hadvezetőség ezért inkább feladta Charkovot és Kievet, semhogy az Atlanti-óceán partvidéke védtelenül maradjon, vagy pedig Itáliát kiszolgáltassák a támadásoknak. A fejlemények beigazolták a német hadvezetőség 1943 nyarán foganatosított intézkedéseit, — hangoztatja Sündermann.

(—r)

Jelentéseink a harcterekről

Brody körzetében a szovjet csapatok nagy veszteségeket szenvedtek

Berlin. A német vezéri főhadiszállás jelentése szerint a nikolajevi hídfőnél a szovjet csapatok erősebb támadásai kemény harcok után meghiusultak. Az ukrán Bug alsó folyásánál meghiusultak a szovjet csapatok átkelési kísérteit a folyón. Néhány helyen a folyó nyugati partjára érkezett szovjet katonákat azonnali ellentámadással megsemmisítették, vagy erősebb szoritották. Az ukrán Bug középső folyása és a Dnyeszter között, valamint a Dnyeszter folyótól nyugatra, a Baltitól északra lévő területen a német és román csapatok az előnyomuló szovjet erőikkel szemben kemény ellentállást fejtenek ki. Proskurov és Tarnopol között az oroszok, tulsúlyban lévő erőikkel tovább törnek előre dél felé, a két város ellen intézett támadások azonban súlyos harcokban visszaverték.

Koveltől északnyugatra az oroszokat tovább vetették vissza. Vitelszktől dél keletre a német csapatok a megüld szovjet áttörési kísérletekkel szemben megtartották állásaikat, helyi betöréseket megfiztítottak és az oroszoknak itt is súlyos, véres veszteségeket okoztak.

Olaszországban az angolok Cas sinónál áttörési kísérleteiket ismét megkezdték. A nagy erővel egész napon átdöntött támadások meghiusultak. Az

olasz térség fölött pénteken 12 ellenséges repülőgépet lőttek le.

Északamerikai bombázó-kötélek március 24-én a Rajna-Majna vidékre repültek be és több helysége, különösen a Majna menti Frankfurtba bombákat dobtak. A legsúlyosabb elhárító viszonyok mellett 9 ellenséges repülőgépet semmisített meg. Március 25-én éjszaka, a birodalmi főváros ellen intézett újabb terrortámadás alkalmával 112 négymotoros bombázót lőttek. Berlin különböző lakónegyedeiben tüzek és rombolások keletkeztek, a lakosságnak veszteségei voltak.

Néhéz német harci repülőgépek erős kötelékei az elmúlt éjszaka újból megtámadták Londont. Az összpontosított támadás nagy robbanásokat és jelentékeny tüzeket okozott, amelyek a támadás ideje alatt nagy területre terjedtek.

Március 24-én a kora reggeli órákban a haditengerészet biztosító járművei a La Manche-csatornában 2 ellenséges tyorsnaszadót elsüllyesztettek, 2 további pedig oly súlyosan megrongáltak hogy elvesztésükkel számolni lehet.

Német tengeralttárjárók az Atlanti óceán északi részén és a Földközi-tengerben kemény harcokban ellenséges hajóparavánokból 10 hajót 46 000 tonna tartalommal, továbbá 5 rombolót és kisérő járműveket is elsüllyesztettek.

című moszkvai lap erőlesen követeli a szövetségesektől a második arcvonal létesítését és támadást intéz az angol-amerikai ellenséges elemek ellen. A szövetségeseknek a Németország elleni légi offenzívája — írja a lap — bebizonyította, hogy a légi csapatok földi csapatok bevetése nélkül csak feltartóztatják a háborút. Ezért követeli, hogy valósítsák meg végre azokat a határozatokat, amelyeket Teheránban terveztek és elfogadtak.

MARSHALL TÁBORNOK OROSZ KITÜNTETÉSE

Stockholm. (Rador). A DNB jelenti: A brit hírszolgálat közlése szerint az Egyesült Államok vezérkarának főnökét, Marshall tábornokot, az orosz Suvarov-érdemrend első osztályának jelvényével tüntették ki.

BOLOGNA BOMBÁZÁSOK A SVÁJCI KATONAI ATTASÉ IS ÉLETTÉT VESZTETTE.

Bern. (Rador). A DNB jelenti: Ittéltek helyen közölték, hogy a Bolognai ért egyik légitámadás alkalmából Fritz Burchalter százados, Svájc olaszországi katonai attaséja életét vesztette.

A JAPAN CSAPATOK INDAI FÖLDÖN HARCOLNAK

Tokió. (Domej). A japán császári főhadiszállás jelenti: A Burma földjéről egészen a burmai határig tevékenykedő japán haderők március hónap közepén átlépték a burma-indiai határt és most az indiai ermeti hadsereg támogatása mellett indiai földön törnek előre. Ugyanakkor a japán csapatok folytatják a 17. angol-indiai hadosztály megsemmisítésére irányuló hadműveleteket. Március 5-től kezdve az ellenfél ejtőernyős csapatokat küldött Észak-Burma megszállására, a japán haderő azonban ezeknek a csapatoknak egy részét megsemmisítette.

Berlin a keleti hadihelyzet kialakulásáról

Berlin. (Tp.). A keleti arcvonal déli szakaszán három hónap óta, vagyis 1943 december 24. napja óta folyamatosan levő esata, eddigi lefolyásában a német vezetést és a csapatokat a keleti háború eddig legkomolyabb próbája elé állította. A 750 kilométernyi szélességben kiterjedt harci terület, a nagy túlerőben levő csapatokkal végrehajtott orosz támadások ereje, a kemény álló harcok a német retesz-állásokban és a szovjet védekezési terület mélyében végbemenő kiterő mozdulatok, amelyeket még egy szokatlan tél iszapodása is akadályozott, együttesen mind olyan követeléseket támasztottak a német haderővel szemben, amelyek a várt mértéklet kétségtelenül meghaladták. Három hónappal a esata kezdete óta a harcok váltakozó súlypontokkal teljes kifejlésben vannak a nélkül, hogy eddig végleges érikelést lehetett volna eszközölni. December 24-én a kiindulási helyzet áttalánosságban a Dneper folyásával Kiev és Cherson között volt. A december 24-én kezdődött nagy orosz offenzíva a Kievtől nyugatra levő betörési helyen indult meg és az oroszokt erősen Luck —Dubno—Rovnog vezetle. Ez a nyugati felé irányuló első lövés nyilván a dél felé irányított fő lövés háza akart lenni, amelynek a déli arcvonal nagy ivéba kellett volna hozatni. Emtán a renofocószerű támadások következtek Kiev körzetében Polna, Carlov és Cserkasszi között, amelyek német hadvezetlyeknek átmeneti köntényesítésre és az orosz áttöréstől való áttámasztásra vezettek. A esata következő szakasza a Szeptovkától délre levő területen alakult ki, ahonnan az oroszok nagy támadási mozdulataikat dél felé megkezdték és délnyugati irányban Tarnopol, dél felé pedig Proskurov felé akartak előre törni. A nagy esata új szakaszában a német elhárítás számára adódtak kritikus helyzetek, amelyek azonban eddig mindig eredménnyel sikerült leküzdeni. A szovjet csapatok stratégiai fő célja: az áttörés és a német harci erőnek északnyugatról való körülbiztosítása semmi esetre nem sikerült. A német elhárító hadvezetés legfontosabb célja

továbbra is az marad, hogy az orosz ofenzíva nagy stratégiai szándékait meghiusítsa. Ha ezen cél érdekében valamennyi erő legteljesebb megfeszítésére is lesz szükség, német részről mégis az a szándék, hogy a valamennyi hadvezetési összerendezésben levő hadműveleti tervekét keresztülvigye.

MOSZKVA SÜRGETI AZ INVÁZIÓT

Stockholm. (Rador). A DNB jelenti: A „Háború és a munkásszótály”

A politikai arcvonal

Cófolat arra a hirre, hogy Szlovákiát megszállták a némelek

Pozsony. A szlovák sajtóiroda hivatalos közleményt adott ki, amelyben a szlovák kormány a legerélyesebben visszautasította azt az állítást, amelyről a szövetséges hírforrások és egyes személyes hírlgynökségek is hírt adtak,

hogy tudaiuk Szlovákiát megszállták a német csapatok. A szlovák sajtóiroda hivatalos közleménye leszögezi, hogy nincs megszállva az ország. Mindenütt rend és nyugalom uralkodik.

A német csapatok jelenléte Magyarországon Berlin szerint nem több az amerikai csapatok angliai állomásozásánál

Berlin. (Rador). A Wilhelmstrassen több kérdésre válaszulva kijelentették, hogy egyáltalában nem helytálló dolog Magyarországnak Németország részéről történt megszállásáról beszélni, ha csak az északamerikai csapatoknak Angliába érkezését is nem úgy fogják föl, hogy az Angliának az Egyesült Államok részéről való megszállását jelenti.

letei közöl, amelynek értelmében Ulein-Reviczky Analt, Magyarország stocholmi követét, Ambro madri magyar követet és Honti genfi magyar megbízottat megfosztották a magyar állampolgárságtól.

AZ ÚJ MAGYAR KÜLGYI SAJTÓFÖNÖK

Budapest. (Rador). A DNB jelenti: A magyar távirati iroda jelenti hogy a kormány Sztójay miniszterelnök elnökletével minisztertanácsot tartott Határozatot hoztak bizonyos személyek állampolgársága ügyében, valamint egyes biztonsági intézkedésekre vonatkozóan. Az intézkedéseket hamarosan rendeletileg közlik.

A brasovi-brassói magyar konzult, Zil

SZTÓJAY A KORMÁNYPART ELNÖKI TISZTSÉGET IS BETÖLTI

Budapest. A Rador hírlgynökség német távirati iroda budapesti tudósítójának közlése nyomán arról ad hírt hogy Sztójay Dome miniszterelnök felvételét kérte a kormánypartba. Ezt a kérését írásban juttatta el a párt vezetőjéhez, kifejezve egyben azt az óhajtást, hogy a párt tegyen eleget a kérésének.

A párt eleget tett Sztójay kérésének, aki ilvenformán, az alapszabályok értelmében, mint miniszterelnök egyben kormányelnöknek is elölke.

A Szlovák-kormány megfosztja állampolgárságtól három magyar diplomatát

Budapest. (Rador). A DNB jelenti: A hivatalos lap — mint a magyar távirati iroda jelenti — kormányrende-

lahy Sebess Jenőt kinevezték a magyar külügyminisztérium sajtófőnökévé.

MOSZKVA BIZALMATLAN AZ OLASZ SZAKADÁR VEZETŐK IRÁNT

Lisszabon. (Tp.). Az Observer című londoni lap foglalkozik a moszkvai kormánynak azzal a legutóbbi elhatározásával, hogy az olasz Badoglio-kormány felveszi a diplomáciai kapcsolatait. A londoni lap szerint ez a moszkvai lépés azt bizonyítja, hogy a Szovjet-unió elégedetlen a földközti tengeri biztonság tevékenységével és nincsen bizalma a liberális olasz szakadár vezetők iránt. Visinszkij, a Szovjet-unió képviselője a földközti tengeri bizottságban, már kifejezésre juttatta nemtetszését a bizottság tevékenysége fölött. Szemere veti a bizottságnak, hogy nem juttott még mélyes szívetet a gazdaságpolitikai kérdések megoldásában, továbbá kifogásolta azt is, hogy angol-amerikai részről Croce és Sforza olasz liberális vezetőknek tulsok engedményt tettek. Croce személyét különben is Moszkvában a Szovjet-unió ellenségesnek tekintik. Az olasz liberálisok magatartása Moszkvával szemben alárendelt jellegű, — írja az Observer.

AZ OLASZ PROBLEMA

Madrid. (Tp.). Az „ABC” című madridi újság arról írt, hogy Roosevelt és Churchill újabb találkozásának háttérben nem csupán katonai, hanem politikai okok is állanak. Katonai szempontból az európai előzölés elhuzódása kerülhet szóba, azonkívül az orosz előnyomulás Nyugat-Ukránában szintén megbeszélés tárgyát képezheti. Politikai vonatkozásban, washingtoni értesülések szerint, mindenképp az olasz probléma áll az érdeklődés homlokterében.

CHURCHILL VASÁRNAP RÁDIÓBESZÉDET MONT

Lisszabon. (Tp.). Churchill brit miniszterelnök március 25-án, vasárnap este rádióbeszédet intéz az angol néphez. Legelőbb egy évvel ezelőt szólott a brit kormányfő rádióbeszédében néphez.

A NARODNY LIST: NEM VOLTAK ZAVARGASOK A VÉDNORSÉGBEN

Prága. (Tp.). A Narodny List című cseh lap a védnökség fennállásának ötödik évfordulója alkalmából rendezett ünnepségekkel kapcsolatosan egybek közölt a következőket írja: A Londonban élő cseh emigránsok azt várták, hogy az ünnepségen surlódásra kerül a sor, ezeket azonban a szövetséges hírvérés a maga javára hasznosíthatja volna. Az a körülmény, hogy semmiféle zavargásra nem került a sor, a legjobb bizonyíték arra, hogy az ellenséges hírvérés a cseh és morva védnökségben kudarcot vallott, — állapítja meg megelégedéssel a Narodny List.

EDEN KAIROBA UTAZIK?

Bucuresti. Az Ecoul írja: Híre jár, hogy Eden angol külügyminiszter a közeljövőben Kairoba utazik és ott egy jelentős személyiséggel tárgyalásokat folytat. Feltételezik, hogy Törökország egy képviselőjét is meghívják.

AUSZTRÁLIA MINISZTERELNÖKE LONDONBA UTAZIK

Amszterdam. (Rador). Az angol hírszolgálat közli Canberrából, hogy John Curtin ausztráliai miniszterelnök a parlament tagjai előtt beszédet mondott és ebben mintegy elbucszott londoni utja előtt. Curtin ugyanis részt vesz Londonban a birodalom miniszterelnökeinek értekezletén. Menzies, az ellenlének vezére biztosította Curtint, hogy távolléte alatt semmi olyan nem fog történni, ami a Londonban megbeszélésre kerülő kérdéseket politikai szempontból hátrányosan befolyásolná.

Legújabb

Görög területi követelések

Bern. (Europapress). Az Exchange Telegraph jelenti: Agkündei, a menesztült görög kormány londoni követe érdekes cikket írt a Daily Sketch című angol lapba. A cikk a görög területi követelésekről szól. A Bulgária és Albánia terhére bejelentett görög területi követelések azt a célt szolgálják, hogy Görögország északi és északnyugati határai megközelíthetetlenek legyenek és az ország bejáratai biztosítottassanak, — írja a görög követ.

FORDITÁST
román és magyar nyelven
vállalok
Cim a timisoarai kiadóhivatalban.

Jacques de Lacretelle irodalmi pöre és a francia lélek pöre

Jacques Lacretelle, a nagy francia író, aki magyar vonatkozásban arról is nevezetes, hogy Kunz Aladár Fekete kolosorának francia fordításához írt előszót, nagy irodalmi harc központjában áll. „Nemzeti forradalom és irodalom” című cikké, ugyanis többen félreértették és purkolt szemrehányást vélték benne felfedezni a közelmúlt irodalma ellen. Megindult a vita, hogy mennyiben felelős a két háború közti irodalom a bekövetkezett összeomlásért. Lacretelle újabb cikkét írt, amelyben kifejtette, hogy eszéágában sem volt a maga irodalmi szemzedékét megbántani, mert tisztára nevétséges volna az az állítás, hogy ez a korszak a maga merészségével és kutató szellemével aláasta a nemzet ellenállóképességét. A kitünő író azonban elhibázottnak tekinti azt az álláspontot is, mely a romantikus iskolát akarja az erő és egészség példaképeként állítani a francia nemzet elé, hiszen az egyetlen Victor Hugo kivételével nem is akadt a romantikusok közt hazafias költő. A mélabus Lamartine-t, a pesszimista Vigny-t, a gyöttrődő Musset-t, nemigen lehet nemzetnevelő elemnek tekinteni. Különbön is Lacretelle szerint az író igazi feladata elsősorban a művészi alkotás. Szerinte az író akkor is nemzeti hivatást végez, ha tisztára művészi célokat tűz ki maga elé, amelyekkel szintén a nemzeti géniust szolgálja.

Más pörökről, sőt viadalokról is jönnek hírek, mert a nagy dráma nemcsak a nemzet testét, hanem a lélkét is egymástól különálló, sőt szembenálló testületekké bontotta. A belső vívódás és fájdalom messzéjének egyik oldalán a régi anyitok állnak, akik változatlanul az élet felfogásának és gyakorlatának két évezreden át kifinomult módozatát hirdetik, mely mindenek fölé helyezi a személyiség tiszteletét és az egyén jogait. A messze tudoldal pedig a lendületet, az erőt magasztalják, a tételt, hogy csak az emberföltött emberek és az emberföltött népek érdemesek igazán lenni és élni.

Mint foglaljon állást a francia nemzet a lelkiismeret e demarkációs vonalán át lezafló, mint fájdalommasabb viadalban? Egyik oldalon arra ösztönzik, hogy fekte balsorsának ellenére is őrizze meg méltóságát, mert csak teste törettetett meg, de a lelke soha. Maradjon fenségesen néma és gögösen mozdulatlan s ha kell, haljon meg büszke csendben, mint Alfred de Vigny pusztuló farkasa. Franciaország, minden népek élén fályahordozó, nem feledkezhetik meg a senecai constancia sapientis-ről, nem roskadhat földre, nem cserélheti el eszméit, mert ez a teljes meghasonlásba sodorná.

A másik oldalon viszont azt magyarázzák, hogy vesse szemét az új eszményre, mert az erőknek a mérlegén megmérgetett és könnyűnek találtatott. Mene, tekel, farsz. Hajtsd el a régi eszméket, mert ha nagyok, ragyogók és utmutatók voltak is, a halálba vezették.

A két világ, a régi és az új, a múlt és a jövő, az elhullandó istenség és a támaszó istenség, ódon proféták és friss igehirdetők így állanak egymással szemben. Vak és vad vitájuk kiterjed a szellem és lelkiismeret egész területére: a földkerekség, Európa, emberi lét, népek és egyének sorsa, vallás és erkölcs, jog és tradíció, szép szó és belső érték újra-fra marangoló tornájuk választóvívőzében. A nemzet lélegzetfójtva figyel az öntépdesső párbajt s várja az időt, amely majd ítéletet hirdet a bus, fiktív viadalban. (Vs.)

Szemhatár

CSODA

KACSÓ SÁNDOR verse

Sötétedett. Az ablakomon át
Láttam: a kertben rémülnek a fák.
Előbb a bokrárt s alul a fák között
Falta be puha szájjal a sötét
S az ágak mind, mint görösbentov karok,
Melyeket némán esdeklő vakok
Nyujtanak fel a tűnő fény után,
Csüngtek az alkony firmamentumán.

Riadtam én is; mintha életem
Minden értelmét eltűnnék velem,
Amint az utolsó fény is odavan
S én a sötétbe ovadok magam.
Mert az ember a fények gyermeke.
S ha tűn a fény, eltűnik vele,
Mint rossz anyag, mely méltán

Hol a teremtés vad Káosza dúl.

Oh, azt hívem, hogy minden már oda!
S ekkor megtörtént az álort nagy csoda.
Megfeszült bennem minden akarát:
Ha nincs semmi fény, világít magad!
S ujjam a könyvben mozdul tova már
S a begyém, mint kis szentjánosbogár,
Betű-betűre gyujt a fény felém:
„Az emberélet utjának felém...”

Jer hát te, ember-csikolta fényke,
Kis villanyom és borítsd be fénybe
A könyvet, mit e szörnyű éjtszakán
Olvass! jó az apró ládákán,
A sarokban, a rádió alatt,
Hol meghuzódva a még megmaradt
Reményt szorongva magamba rejtem:
Tán kintreked az éj, kint a kertben...

S akkor egyszerre lobbant villanyom
S réám zuhant a néma borzalom.
Lámpám vakult, a rádióm süket
S szivemben székel a szörnyű rémület:
Mint gigászi vad torka fekelén
A vak sötétség ási már felém
S hiába van a könyv a térdemen,
A mentő ígét benne nem lelem.

Óamási Isten írja:

Szálljunk a mindennapi világ fölé, d. elmélkedjünk róla. A lélek mómora hát-
ha nyelvünkre adja a szavakat, amelyek Isten szándékában vannak. Gondoljuk el
a háborút, mely egyszerre sújt és tisztít, már csak mindenütt és minden népet.
Keressük léleklél a magyarázatot, melytől észrel megtalálani nem tudunk, mert
amit oly sok elméletben vélnék megtalálni, az el van rejtve az okoskodó ész elől.
Háborút vívni földi sors, melynek terhét mindig és mindenkor viselni fogjuk,
Ald erős, még erősebb szeretne lenni; má-
kor a gyengébb testben lázad fel az
igazságosabb lélek. De a legvégzetesebb háboru nem hatalmi kérdésből születik,
hanem ugyanarról a fáról szárad az em oerekre, amelynek gyümölcséből evett
az első emberpár. Nagyravágyás készíti
és kevelység s a földi élet értelmének
meghamisítása lobbantja tüzzé. Hamis e
mélet torz életet szül, melyben az ember
nagyobb hibával véli gyógyítani a kisebbet, míg végül tüzzel kénytelen elpuszti-
tani, amit feje fölé hordott, különben meg fúlad. Ime a tisztító tűz, amelyben a bű-
nőknek már írt a földön el kell égniök!

Tavaszi

Írta: MÁRAI SÁNDOR

Levegő

A levegő éjtszaka megszelidült, mint
a világ megértette volna, hogy harag-
gal nem lehet semmit elintézni. Harag-
gal csak cselekedni lehet; de az elintézés
jobb, mint a cselekedet. Az ember meg-
békül és akkor esend lesz. Így békiül meg
a tavasszal a világ is. Csak a fák esatáz-
nak még az erdőben; meztelenül, kivont
kardokkal. De a völgy már elterült, ki-
tárva karjait. Valahol a körhinta szól.
Valami megérinti arcomat. Nem hiszek a
holdogságban, de örülök, hogy esend van
egy pillanatra a világban.

Szelid nyár

Van egy ilyen szelid nyári világ, málna-
szörppel, aludtejjel, citromos vízzel.
Aztán van egy másfajta, tüzvészrel, vér-
rel, gyilkossággal. Valahol a két világ
között éltek, málnaszörpöt szopogatók, s
közben várom a tüzoltókat, vagy a detek-
tíveket.

Tó

A talajvíz, a folyó áradása és az eső-
zés mesterséges tavat alkotják a szálloda
előtt, a téliis gyepl mélysegeiben. Ez a
tavacska tegnap még nem volt itt; de ma
van, s már meg is felt tavi élettel.
Kacsák úsznak e tóban, sirályok köröz-
nek föllette, s nem lepne meg, ha a fák
között a tejszarnok felől jövet, megjelen-
ne a hattví és Lohengrin.

Amerikában építik így a felhőkarcoló-
kat, egy nap alatt. A teremtés is ilyen
amerikaias, gyors munka lehetet. Ugy-
azszik, a kellekek — mindig mindenhez
— raktárban vannak. Csak a Szentlélek
az Ige kell hozzá, s aztán villámgyor-

san összeáll az egész tónak, óceának, vi-
lágnak.

Mond ki az Igét, hívd a Szentleket, te-
metsél.

Fagyos szentek

Este felé hideg fényben utaztam. A nap
lebukott a hegy fölött, a vörös-arany
fényben, a láthatár peremén kopasz,
csapzott rajza rak latszóttak, mint a
japan nyomatokban lógnak. Az éles, hi-
deg világosságban oly tárgyias volt
a világ, mint egy vilamos porzivokészü-
nek, vagy hűtőszekrény. Minden a helyen
volt, a ragyoszenek pontosan, órára
érkeztek, mint lelkiismeretes hivatalno-
kok, s lehűtötték a tavaszi világ lázas
gőzeit, megfagyaszították a tavasz da-
gályos önkívületét. A természet, mintha
megijedt volna ennen pathosától, köhin-
t egyet és hidegen nézett maga elé.
Nem lehet folytonosan enekelni és gyuj-
togatni! — mondták szigoruan a fagyos
szentek. — Öls kabátot, dideregj, szállj
magadba. Eppen ezéért, mert május van

Tavaszi

A tavasznak nemcsak illata, színe, su-
gáttörése, irodalma, divatja, hónapos
pökte és fiatal hagymája van, hanem
vad és veszedelmes gyógyereje is. Ta-
vasszal a fürdők, a gyógyvizek, az okos
áttek olyan erővel hatnak az emberi
létre, mint soha máskor: óvatosan kell
inni velök, mint titkos árkánomokkal.
Egy hortyal több a gyógyvizből, öt per-
c hosszabb üldögélés a buzgó fürdő-
ben, egy falattal több a tavaszi füvekből,
s éleled egyensulya felborul. A tavasz
nyavosság is, méreg is, mint az egész élet,
melynek ilyen vad és harsány kifejezése.

Szemlőrssa

LÁNGOLO NAPOK címmel Szemlér
Ferenek verseskönyve jelent meg. A
1943 indulásának ideje egybeesik az er-
délyi irodalom kibontakozásának kor-
szakával. Már akkor — az egyéni líra
mondanivalónak e páratlan felledülése-
kor — Szemlér Ferenc figyelmet tudott
kelteni költészetét iránt. Azóta jobb vers-
kötetet jelentett meg, s ezek mindgyiké-
ber tartalmában és műformában egy-
aránt figyelemreméltó haladásról tett
tanúságot. A legutóbb megjelent új kö-
tete (Franklin Társulat kiadása) szin-
tén erről győzheti meg a költészet iránt
érzékenyeket még el nem vesztett olvasókat.
Szemlér Ferenc régi erényeivel ékes ez a
verskötet, mely immár a férfikor lírájának
nevezhető. Mondanivalóban is sok
ujat hoz, mégis e kötet legfőbb jellege-
tességét abban látjuk, a „Büvöparak”
versei után, hogy formáj és verselése
még tisztább, kristályosabb lett. képal-
kotása gazdagabb és egyúttal gazdaságo-
sabb. Szemléri lírája finom és elmélyült
komoly játék. Széles slákájú, a legna-
gyobb emberi érzés számszámán árnvala-
tát örökíti meg a derűstől a komor, sőt
tragédiába villanó színekig. Sponján ki-
buggyanó, könnyed dalszerű, itt-ott má-
néha népdalszerű formája oly tisztán ra-
gyog, s ebbe a nemesen konzervatív ke-
rebe megannyi modern emberi témát és
sorsproblémát ötvöz bele. Friss és meleg
közvetlenség hatja át költészetét, mely
közvetlen élményekből, napjaink egyre
sűrűsödő és nehezedő általános és egyén-
problémáiból válik e korforduló idején
pöndolatban és érzésben gazdag, érzelmi
plasztikus képekkel átszőtt, a világ bo-
nyolult dolgait, nemes, egyszerű és ér-
zékeny elemekre bontó költészeté. Ne-
messége mögött egy modern elme vilá-
gít, egyszerűsége mögött egy a jelen
ségei felett művésziileg szuverén költő
áll. Alkotó készségében művészi tudá-
tosság és ösztönösség egyenlő arányba
vesz részt, ennek tulajdonítható termé-
szetes könnyedsége, ami a prózát is írő
Szemlér par excellence költővé teszi. s
Lángoló napokat pedig bizonyval költé-
szete jelentős állomásává.

Szabó István

SVÁJCBAN most megtatták be Victor
Hugo világhírű regényének filmváltoza-
tát Olvasóközönségünk bizonyára em-
lékszik Harry Baur filmjének nagyszerű
alkjítására. A mostani új változat sem
maradt el a régi mögött. A gyártás ve-
zetését Darryl F. Zanuck látta el, rendező
pedig Richard Boleslawski. „A film a
kiszttimók és a dekorációk dacára ren-
geteg akválitást tartalmaz — írja a
National Zeitung — Rendkívül szimpatí-
kus továbbá az is, hogy szándékosan el-
kerülték a nyomor és a brutalitás foto-
gráfiai határvadászatát, mint azt a fran-
ciák annakidején tették és a színészek
fegyelmesejten simulnak hozzá a ren-
dező munkájához egyéni virtuozitások le-
jártásába helyett.” Javert rendőrkomis-
szárúus személyében Charles Laughton
nyujt felejthetetlen alakítás, az ember-
barát Jean Valjeant, Harry Baur egy-
kori szerepét Frederic March játssa egé-
szén más felfogásban.

AZ UJABBAN feltámasztott „Elfelejt-
tet írók” sorában gyakran találkoznunk
Peteli István nevével. Eleven példája
annak, hogy a lokalpatriotizmus nem
széles képzeletet leszült, tehertétele
az írások, sokszor elmélyítő és nem képzelt
magasságokba lendítő erő is válhat
belőle. Peteli világa sajátos világ, az
erdélyi kisváros élete. Az a hangulat,
amely Turgeyevnél, Csehovnál olyan
megkapó, Peteli kispolgárainál is szin-
tén és eredetiesen hat s ha költészete
még az édes-bushangulatokon is épül
fel, apró tragédiáiból már a realizmus
korai levegője árad.

Légszűrő (bronchitis) gyógyulását na-
gyon megkönnyíti a
PUHLMANN-TEA
75, 125 és 500 grammos eredeti csoma-
golásban kapható minden gyógyszer-
tárban és drogeriában. Főterakat
BRAYES, Timişoara, A) ügyosztály, 852 sz.

Hatályon kívül helyezték a gépkocsi-forgalomról intézkedő korlátozásokat

București. Az országos légvédelmi parancsnokság a városok önkéntes kiirtéséről kiadott tájékoztató közleménye emiatt tett arról, hogy a gépkocsi-forgalomra érvényes korlátozásokat április 30-ig felfüggesztették. A hadfelszerelési minisztériumnak ebben a tárgyban most kiadott rendelete szerint valamennyi gépkocsi, bármely uton és a nap bármely órájában — még ünnepnapon is — szabadon használható. A gépkocsi-forgalom korlátozásáról szóló rendelkezés felfüggesztésének jele aatt lejáró különleges forgalmi engedélyek minden látamozás nélkül továbbra is érvényesek. A forgalomból kivont gépkocsik a rendőrkészletű forgalmi osztály részéről kiállított különforgalmi engedély birtokában közlekedhetnek.

Rendeletek, intézkedések

IVÓVÍZELŐ RENDELKEZŐ KUTAK

TIMISOARA-TEMESVÁR TERÜLETÉN

Timisoara-Temesvár város légvédelmi szolgálata hirdményben közli a légügyi államtitkárság értesítését, amely szerint a városok légi támadása során előfordulhat, hogy egyes háztartások, sőt esetleg az egész város víz nélkül marad. Ennélfogva nem elégséges, hogy a lakosság magát néhány napi ivóvízzel látja el. Arra az esetre, ha a vízvezeték helyreállítására hosszabb idő szükséges, a légvédelmi hivatal közli a lakossággal, hogy hol található megfelelő vízzel rendelkező és szivattyús-kutak. Ilyen nyilvános kutak, amelyeket „ivóvíz” („apă de băut”) felirással látnak el, a következő helyeken talál a lakosság: **Bolva-**rosban: 1. A katonai temetőben, 2. az Unirii, 3. a Marasesti, 4. a Huniade, 5. az Adolf Hitler (Tebea) és 6. a Horatiu-téren. **Gyvarosban:** 7. Coionia Kunz III. szám, 8. Toracu-utcaiban az iskola épülete előtt, 9. az I. Klein- és Balas-utca sarkán, 10. a Josif Vulcan- és C. Boiac-utca sarkán, 11. a Sarmiseghetuza-téren a templom előtt, 12. az Octavian Goga fasorban a Vadászterő irányában, 13. a Hönig-utcaiban a szerb temető előtt, 14. Lipovei-ut és Pummer-utca sarkán, 15. a Cogalniceanu-utcaiban a vasúti állomás előtt, 16. a Mussonni (Coronini) téren, 17. az O. Josif- és Soareiu-utca sarkán. **Erdsebet-**vosban: 18. a Brancoveanu- és Komuist-utca sarkán, 19. a Plevnei-téren. **József-**városban: 20. a Bratianu-utcaiban a I. Vidimirescu-sor és a Berthelot-ut felé, 21. a Vacoarescu- és Carol-ut sarkán, 22. a Banuti- és Ciemenceau-ut sarkán, 23. a temető első bejáratánál, 24. a Bratianu-utcaiban a paivaudvar előtt, 25. a Gari-sor és Gelut-utca sarkán. **Mehalában:** 26. a Maritru Leucutia- és Bucovinei, 27. a Dr. Savociu- és Bandu-utca sarkán, 28. az Avram Iancu-téren a telekbirosági épület előtt, 29. a Mircea cel Batran- és Plavosin-, 30. az I. Gorun- és Lapusneanu-, 31. a Bogdan-estilor-ut és az Alexandrescu-utca sarkán, 32. a Bogdanestilor- és Umbrei-, 33. a Moise Dobosan- és Schwicker-, 34. a Tribului- és I. Ratiu-utca sarkán, 35. az A. Domici- és Pictorul Aman-, 36. a Baaul Severinului- és Apollo-, 37. a Sacului- és Marginelor-, 38. a Marinescu- és Razboeni-utca és 39. a Bogdanestilor- és Cetatu-ut sarkán.

SZEMÉLYAZONOSSÁGI IGAZOLVÁNYOK LÁTTAMOZÁSA ÉS KICSERÉLESE SIBIU-NAGYSZEBENBEN

A sibiu-nagyszebeni rendőrség közli a lakossággal, hogy a személyazonossági igazolványoknak az 1944. esztendőre való láttamozása április 30-ig tart. A már lejárt személyazonossági igazolványok kicserélése ujjakra december 31-ig történik.

MEGSZÜNTETETT ARAD-MEGYEI ÁLLAT-VÁSÁR

A hivatalos lap legutóbbi száma közli azt a miniszteri határozatot, amelyek értelmében az aradmegyei Curtici-Kürtös községi állat-vásárját megszüntették. Az évi kirakó-vásár továbbra is meg tartható.

Ífjuság

Petőfi Sándor életéből

A költő kardot köt — „A vén zászlótartó” Bem oldalán — A „szönyű törés”

Miközben az Egyenlőség Társulat gyűlésein tevékenykedik, kiadványait fogalmazza, várva az igazi forradalmat, amikor majd a nép „gyorsan és egyszerűen, mint a villám, oly erővel és váratlanul” lép a síkra, sulyosan megbeszlik az amugy is érdekeny költőt azzal a váddal, hogy ha már oly szilajul dalol a véres napokról, a szabadság győzelméről, élet-halál hareről, mért nem köt kardot ő maga is. „Te katoná voltál, — írja Vahot Imre —, s ropant kardod, mellyel a márciusi napokban annyit csörömpöltél, mégis hüvelyben roszdásodik.” A látszat a költő ellen szól. Nem kiirtóli világga, hogy önként jelentkezett már, hogy naponként gyakorlatozik, s e miatt olyan izomláza van, hogy alig tud lépést járni. Nem tudják, hogy türelmetlenül várja tisztí kinevezését. Azt sem, hogy Julia lebetegedés előtt van és hogy az ilyenkor nyugoskódó asszony

miatt, Julia kéréle, ösztönserüen támaszt kívánó szavai tényleg hátráltatják.

Még meg sem kapja századosi kinevezését, rohan a sereghez Parndorfba. Itt találkozik a költő „a vén zászlótartóval” az ötvennyelcéves önkéntessel, édesapjával. Az a kérdés, hogy a győztes sereg átlépje-e az ország határát. Petőfi arra lázt, hogy ne hagyják el az ország területét. A tisztikar haditörvéysék elé akarja állítani a nemzetőri századost, s csak nehezen csillapodik le a vihar. A táborból visszatérve, Pesten megkapja századosi kinevezését. Pestről Debrecenbe költözteti Juliát s izgultan, türelmetlenül várja a gyermek születését. „Egész világ a haramezőn, csak én nem vagyok ottan.” December 5-én megszületik Zoltán. A költő ekkor Bemhez kérézkedik.

Megkapja az áthelyezést. A forradalom lelkének érzi magát és az ilyen léleknek

nem való a kaszárnyai fegyelem. Az egyenlőség elvi harcokaként csak türi, piriuva, hogy a közlegények tisztelnek neki. Arról álmodik, hogy szent lelkesülés több a fegyelemnél. Le is takarja inggallerjával a századosi csillagokat. A seregben is csak költő, elvont eszmék ábrándos rajongója.

Bem, „a kutyafu kis lengyel fúr, aki címét sohasem használja” ért a forradalomhoz és a költő nyelvén. Magyarul egy szót sem tud. Petőfivel franciúl beszél, vezérkarával németül. A parasztságra támaszkodik hadműveleteiben. Odalgért, sőt oda is adja a földeket, legelőket a felekedőknék. Forradalmi intézkedéseket mer tenni a közigazgatásban, alkotmányban. Forradalmi seregével csodákat visz véghez. A költőt segédtisztjévé teszi, őragygyá nevezi ki és saját kezével tüzi mellére a személyes vitézségért járó kitüntetést. Maga mellett tartja, óvja, vigyázz reá, de fegyelmet követel tőle is. A költő rajongással tekint Bem apóra. Katonáskodásának csak Bem oldalán vannak felejtethetetlen szép emlékei. A két forradalmár csaknem egyformán erős éljenzést kap a közkatónák között, amikor a költő a Bem ejandékozta arabs paripán lovagol tábornoka közelében, mint régebben Koszciuszkó oldalán a lengyel szabadságharc költője, Nyemcevicus. A költő Bem keze alatt hozzásimul a tábori élet szelleméhez. Utközetekben, vonulásokban vesa részt. Így jut el egészen Freidortig.

Mihelyt azonban Petőfi kikerül a Bem alkotta biztonságos varázskörből, egyik baj következik a másik után. Futárként jelenik meg a hadügyminiszter előtt, kesztyű és nyakkendő nélkül. A miniszterrel keményen összetűz. Lemond rangjáról. Közlegényként tér vissza Bemhez, aki visszaadja rangját. Megint futári megbízást kap Bemtől, s most Klapkával tűz össze. Ennek emlékét őrizi Egy gorbma (tábornokhoz című verse. Megint lemond, Bem visszahívja, de a költő elhatározza, hogy nem katonáskodik többé. Erdélyben akar meglepedni. Aradra indulna szekerén, amikor Bem futárjával találkozik, aki érte jött s magával viszi. Julius 22-én elbucuszik Turda-Tordán Juliától. Julius 25-én találkozik Bemmel Berecken s tilalma ellenére, polgári ruhában követi a végzetes utra. A Julius 31-i sighisoara-segesvári csatában Bem a tartalékokhoz rendel. A tüzérségi állásban figyel a költő a csata alakulását, amelynek vereségből támadt zürzavarában örökre eltűnik. Ilyés Gyulának igaza van, amikor azt állítja, hogy Petőfi Sándor életének vége „szönyű törés”, kegyetlen megszakítása gyönyörű művészi fejlődésének.

A csatában meg sokan látják, amint nem törődve a melléte becsapódó golyókkal, figyel és jegyezget. Csak akkor menekül, amikor már a vezérkar is, a vakmerő lengyel generális is fut. Ekkor éri előlről a kozákok pikája. Már a sarkát tiporhatták a kozák lovak patái, amikor megfordult. Fegyver nem volt nála. Jobbjaita ruhája, s amit benne sejtettek, volt az oka halálának? Szabad rablást engedtek ugyanis a kozákoknak. Mögöttük egy osztrák ezredes lovagolt. Jelentése szerint „Fejéregyháza és Héjjasfalva között, közvetlenül a szük-kutnál eltorzult arcu, előlről leszurt felkelőt látott, aki már nadrágjáig je volt vétköz-tetve. Mellette vérrel bemoesolt iratok”. A személyleírás ráillik a költőre. Élve tették el a tömegsírba? Erre is van tanu. Közel száz éve, hogy az üstökös lezuhant, s ma is összeszoruló szívvel gondolunk halálára. Megérjük testi elmulásának századik évfordulóján a népek szabadságának, testvériségének és egyenlőségének pirkadását legalább?

Valamit a holland ifjuságról

Pieter van Lelyveld.

Valahányszor Hollandiára gondolok, az ő arca jelenik meg előttem. Rajta keresztül ismertem meg Hollandiát és a hollandus ifjuság lelkét.

Pedig járjam a tulipánok országában, láttam, ismertem nem egyet barátom ifju társai közül, vele nem is ott voltam együtt, az ő országában, romantikus furcaságu halászvárosukat csak képről ismerem. Sokat olvastam, tanultam az angollal is, némettel is rokon, mégis egészen sajátos jellemű németalföldi népről, virágos, keresztül-kasul csatornázott, gazdag országáról, festői viseletéről, fapapucsáról, halászbarkáiról. szel-malmairól és az óceán visszajártó óriási gátjáról. Beszéltem nem egy magyar gyerekekkel, aki a világháborút követő nyomorúságos, inséges időkben ennek az országnak a vendégszeretét élvezte, soha el nem felejtendő, kedves emlékekkel térve haza. És beszéltem nem egy hollandus ifjuval, nemzetközi ifjusági tanácskozásukon is; bizonyára az ifjuság legjobbjából kerültek ki. De mindenkinél többet láttam meg a hollandus ifjuság lelkéből az én Péter barátom egyet-len gesztusából; mikor mintegy tíz évvel ezelőtt egy vagyontalan bányatelepnél szegény gyülekezetükben szóvá tette a dolgot és a hirtelen begyűlt ezer lejnyi perselypénzt hosszas utánjárás után, szabályszerű nemzetközi közvetítéssel eljuttatta a templomépítő gyülekezetnek.

A holland ifjuságnál nem általános a jöttent keresésének ez a vágya, de hagyomány. Sokszor megéri az ember mögötte a gazdag nyugatiak fölényét, mégse bántó. Szeretet árad mögötte s valami kifogyhatatlan, optimista bizalom. A rojtérdami egyik ifju lelkészhez egy napon két külföldön barárgoló studeus azzal kopogtatott be, hogy segítse ki őket valami kölcsönnel, mert nem tudnak eljünni külföztől céljukhoz, ami egy másik országban volt. Az ifju pászor szó nélkül átnyújtotta a kért összeget, még a nevéket se kérdezve meg, csupán a címét közölte velük egy névjegyen, hogy ha majd lesz rá módjuk, küldjék meg az adósságot.

Külföldi diákok egyébként aránylag az az ország látogató leg többet. A sziguro kalvinizmusáról híres országba mindenütt, de különösképpen a magyar reformátusság köréből századokon át csakugy töltöttek a vándordiókok. Rélszavredes egyetemei, hatalmas könyvtára; századokon át fókuszai voltak a műveltségnek a nemzetközi tudományos életnek. A magyar bibliát is nem egyszer

Hollandiában nyomtatják ki. A holland ifju, különösen a főiskolás diákság, ma is elől jár műveltség dolgában. Természetből fogva eleven, tanulékony, módja is van rá, alkalma meg éppen elég, iskolán kívül is: Németalföld kedvező helyen fekszik: a német, francia, angol és északi műveltség találkozási pontján, tart kapukkal mindenfelé, szárazföldön, vizen egyaránt.

Erkölcsileg is határozottan nyugati a hollandus ifjuság; általában fegyelmeltebb a mienknél. Ehhez mindenesetre hozzájárul, hogy vérmérséklete más, hűvösebb, tartózkodóbb, de még sokkal jelentősebben játszik közre ebben halálansok komolyan vett vallási élete. A legtöbb holland család egy-egy kis gyülekezet, ahol a naponkénti közös áhitat, a szentírás személyes vagy együttes olvasása az életrend, háziúnd szerves része. E mellett természetesen akadnak családok, elég számosan, melyekben a gyermek semmi vallásos nevelést vagy befolyást nem kap. De az egyház is igyekszik már az iskolázási idő előtt, hogy megtalálja a gyerekeket a missziói módon, szabad vallásos irányításban részesítse. Iskolás korában, meg azután is, a családalapítás, minden holland lánynak és fiúnak annyi alkalma van s jobblára szabad ifjusági mozgalmakban, egyesülletekben a hite elmélyítésére, hogy szinte lehetetlen azok hatását elkerülnie.

Testileg, külsőleg eléggé jellegzetes, barokkabb szívós, mint erős a holland ifju. A megjelenésén kényelmes és bőségesen tápanyakozó életet megövoja az elpönlástől, hogy vérebén van a sport és a természetjárás. Igazán ritkaság olyan nolland fiut, de meg lányt is találni, aki ne kerékpározna. Ez már nem is megy s, ortszámba, annyire hozzájártozik a mindennapi élethez. Egyébként a sport minden ága divik. A teniszt, golfot, vízi sportokat kedvelik a legjobban.

Meglepő a holland ifjuság életkomolysága, szolgálatkészsége. Társadalmi szerepmunkában, egyházi bibliaterjesztésben, ifjusági csoportok vezetésében mindenütt ott látjuk az ifjakat.

Természetesen nem a kikérletes Németalföld ifjusága sem Ki-kirgates ök is a hámle mint bármely csikója a világ-nak. A jó bort, de különösen a sört ök se vetik meg, hanyagság, kényvelmeskedés, kalmár-szellem, önzés náluk is eléggé ottthon van, sőt sokszor kirívó. De általánosságban sokat tanulhatunk tőlük, több felfelásegítőt mint lezüllesztőt. S ami a fő, az elfogulatlan, melegsívű hüllőházi vendég sok testvérré lehet köztük.

HORVATH JENŐ

Apróhirdetések

ELADO egy darab 4 hengeres 300 fordulatos, petróleum-stabilmotor. Holzer János, Lipova. (4627)

ANGORANYULAK, 16 darab, ketreces-tül és egy csirke-keltetőgép sürgősen eladó. Giller Róbert, Lipova. (4628)

MEGVÉTELRE keresek Baile Buzias-on 2-4 szobás magánházat, a fürdőhöz közel fekvőt. Ajánlatokat a vételár megjelölésével „Magánház” jellegre a timișarai kiadóba kérek. (4625)

FORUM-MOZI, Arad
Távbeszélő 21-10. Bej. sz. 788-942

Előadások 3, 5, 7 és 9 órakor, 11:30-kor is van előadás.
Ma. Az év legizga masabb filmje. Az amerikai gengszter- és kémfilmeket túlszárnyaló francia filmesemény.

A titokzatos iratok

Marie Dea, Raymond Roulet, Roland Loutain.

SINGER-VARRÓGÉP eladó. Cim a Reclámában, Arad, Eminescu-u. 4. (5460)

AKADI kertem gondozására keresek egyedülálló asszonyt vagy férfit, lakást és fizetést adok. Jelentkezés 12-3 között, a Radnai-ut. 65. alatt. (1299)

BOKBELYSEGEDET, kézápoló (manikűr) hölgyet és tanulófiút azonnal fel fogadok. Cim Reclámában, Arad, Eminescu-u. 4. (1300)

FEHER gyermek-sportkosci eladó. Arad, Ardeal-bibi-utca 24. (1301)

HEGESZTŐ készüléket, pisztolyokkal, vagy külön is sürgősen veszek. Cimeket Recláma. Arad, Eminescu-u. 4. vesz át. (1302)

CAPITOL-MOZI, ARAD
Távbeszélő 23-27

Előadások 5, 7, 9 órakor, 11:30-kor is van előadás.
Luisa Ferida, Európa legszebb színész-nője, egy csodás szerelmi epizódban.

Vétkes szerelem

FEHER gyermekvaságy, korszerű, eladó. Arad, Cuza Voda-utca 40. (1303)

GYAKORLO zongora, jó állapotú, eladó. Arad, Moș Ajun-utca 16-18 (1304)

„INTERNATIONAL” hengerfejet, 10-20-as, törött állapotban is, megvételre keres Kaiser, Arad. Távbeszélő 22-20. Bej. szám 26191/940. (1305)

MÉLY gyermekkosci, jó állapotban lévő, eladó. Arad, Grigore Comsa-utca 52. (1306)

CORSO-mozi, Arad
Távbeszélő 22-44. Előadás 3, 5, 7, 9 órakor

Bej. szám 96 6-1-89
11:30-kor is van előadás.
Ma.

Kaland a Grand Hotelben
Hans Meserrei a főszerepben.

100 DARAB angora-nyul, ketreccel, esetleg a nélkül, 10 HP álló-petrol-motor, 8-oszlopos újított gyászkosci, cementserépkészítő gép, formákkal együtt, eladó. Fehér Sándor, Cermeiu. (1307)

BLUES ebédlő és Singer-varrógép eladó. Arad-Micalața noua, Dosoftei-utca 6. (1308)

ÚJ KONYHABUDOR eladó. Arad, Brezoiana-utca 27-29. (1309)

HATSCHEK-ÜGYNÖKSÉG, Arad, Carol-körút 17. Távbeszélő: 16-95. (9.500.000: belvárosi sarokbérház, — 16.000.000: hárszoldas szőlőbirtok, — 10.000.000: muresparti bérvilla, — 7.000.000: belvárosi ötlakásos nagykeretes, — 2.800.000: belvárosi elfejezhető sarokingatlan — 1.000.000: villanegyed mellett háromlakásos, — 800.000: főútvonalon házhely. Bej. szám: 293/937. (675)

GYERMEKSZERETŐ mindenes leányt keres birodalmi német család. Arad, Carol-ut. 7, első emelet, jobbra.

VESZ-ELAD-ÉRTÉKEL mindenféle ékszer, „Bifuterie”, Arad, Horia-utca 3., I. emelet 2-5-ig. Távbeszélő: 12-30. Bej. szám 11198/943. (674)

NIKKELÉZEST a letekéletesekben, jutányos áron vállal „Arta”, Arad Radnai-ut. 38. Távbeszélő 12-23. (656)

AROMOZI, Arad
Táv. 24-45. Előadások 3, 5, 7 és 9 órakor. Bej. sz. 1440-1942

11:30-kor is van előadás
Ma. Az évad kimagasló eseménye.
Alida Vauti utol ó filmje.

MANON LESCAUT
PUCCINI világhírű operája

ELADÓ jükrös-szekrény, málnabokor, nemes szilvafa, függöny, nő cipők. Cim Reclámában, Arad, Eminescu-u. 4. (1310)

FEHERNEMÜ-varronóc, javítási munkára otthon, néhány napra keresek. Cim Reclámában, Arad, Eminescu-u. 4. (1311)

SZEPESSY kőfogastalan, sőtékek gyermekkosci eladó. Cim Reclámában, Arad, Eminescu-u. 4. (1312)

VENNEK távmérés fényképezőgépet, Cimeket Recláma vesz át. Arad, Eminescu-u. 4. (1313)

NŐI KERÉKPART, háborúelőtti, jó állapotban lévő, vennék. Cim Reclámában, Arad, Eminescu-u. 4. (1314)

KÖGASTALAN ebédlő gépperza és asszekótök és jó rugózatú heverő, kitűnő állapotú bujtorhuzattal, eladó. Solész, Arad, Pop Cicio-utca 1. (1315)

ELADÓ egy női, barna sportkosztüm a legjobb állapotban. Megtekinthető 2-6-ig. Timișoara II., Mareșal Joffre-u. 7, 3 ajtó. (1893)

35-ös és 36-os NŐI CIPŐK eladók. Megtekinthetők 3-4 óra között. Timișoara III., Mișropolitul Metianu-utca 5, 1. ajtó. Ugyanott kis termetre való kosztüm is eladó. (1892)

KÖGASTALAN mindenes szakácsnőt, 30-45 év közöttit, szobaleány mellé, vidékre keresnek. Érdeklődni Timișoaran, a Hotel Central tulajdonosnőjénél, a színház mellett lehet. (5462)

C SALADI HÁZAT, vagy kisebb bérházat Timișoaran megvételre keresnek. Ajánlatok G. N., Bocsa Montană, 702 címre küldendők. (4632)

A tavasz fiatalabbá, az osztálysorsjáték gazdaggá tesz...
Az 5 osztály huzás, milliós nyereemények huzása, most kezdődik.
319.700.000 lejnyi nyereemény kerül huzásra.
Ujra meg sorjegyét, vagy pedig lépjen be most a játékra.
NYERHET 30 MILLIÓT, VAGY 20.000.000, 10.000.000, 8.000.000, 6.000.000, 4.000.000, 2.000.000, 1.000.000, 800.000 etc.

Az állami osztálysorsjáték
Huzás: április 1, 2 és 3-án, 6, 7 és 8-án, 12 és 13-án, 19, 20, 21 és 22-én, 26, 26 és 27-én, végül 30-án.

ELADÓ 1 vagyis és egy szemekégy. Timișoara II., Ispirescu-u. 10. (1810)

ELADÓ szőnyeg és egy szemekégy, esetleg szőnyeg, kárpot szőnyeg alól mentes, egész napra. Timișoara I., V. Alexandru-ut. 2, 0. ajtó. (1886)

ELADÓ pianó, negyedik és eszék jutányos áron. Timișoara V., Geml-u. 16. (1903)

FELFOGADOK a háztartás minden ámban jártas fiatal, vagy idősebb nőt. Timișoara, Bisericii-tér 8. Nagy fehér csengő. (1902)

SÖTETZURKE férfioltony, középtermetre való, egy pár kifogástalan 20-as fehér gyermekcipő eladó. Cim a timișarai kiadóban. (1901)

ELADÓ teljes konyha-berendezés, fehér sportkosci és egyes szobabutor. Timișoara III., Regent Euzdugan-körút 81. (1900)

ELADÓ fekete szalonöltöny, átmeneti kabát 2000 lejért, női ruhák, között melegítő (szvetter), 1500 lejért, 36, 37 1/2-es cipő, panna-tök és huzat, párnahuzat, si-öltöny, 3 évesnek való. Megtekinthetők 2-7-ig. Timișoara II., 3 August-ut. 13, 2 ajtó. (1899)

KERESNEK mindenest. Pop. Timișoara I., Scobu-u. 1. (1897)

HOZOTT anyagból készitek recézett (rülé vagy necc) szatvort. Viszonteladóknek is. Timișoara III., Cipriani Porumbescu-u. 32, 15 ajtó. (1896)

ROYAL-mozgó, Arad
Alexandru-utca 2. Távbeszélő 19-33

11:30 kor is van előadás.

SALOME

Conchita Montenegro kiváló alakítás. P. zar kiállítás. Csodás rendezés.

SÖTÉT kosztüm, kicsi termetre való, 100%-os gyapjú, eladó. Blennert, Timișoara I., I. C. Bratianu-tér 2. (1895)

FIATAL mindenesit keresek kis háztartás részére, április 1-re. Timișoara III., Mișropolit Metianu-u. 6, I. em., 8. (1894)

FEKETE női kabát és egy férfi feltűtő ocsón eladó. Timișoara, IV., Văcărescu utca 4., 3. ajtó.

ELADÓ rekamié és 22 darab Magyar Remekírók Művei díszkötésben. Timișoara, I., Iași-u., 4. (A városi kötelep nél). Mureșan. (5461)

Forgalomemelkedést, bevételmelegedést akarja?! Husvételre mindenben kiváló minőségű HANGYA-borokat HANGYA-likőröket
Ar egyzékét készséggel küld: Fe erala Coop. „FURNICA”, Aiud, Alba-megye. Távbeszélő 29. Magazia Coop. „FURNICA”, Arad, A. Mureșan-utca 7-9. Távbeszélő 14-65.

HARISNYAJAVITÁST, bármilyet, val lal és vesz bármilyen mennyiségű béléshörkesztői részére. Atelier de tricouat Timișoara, IV., Iancu Văcărescu-u., 37. Bej. szám 1767/942. (1884)

Kén

nincs már
Mégis mindenki kolloid kénnel, a Riedel de Haën R. t. német vegyigyár COSAN neví gyártmányával láthatja el magát. COSAN különösen a venyige-lisztharmit leküzdésére alkalmas. A mezőgazdasági minisztérium 1943 október 7-én 220. sz. alatt felülvizsgálta és engedélyezte. Minden szakmábavagó üzletben kapható.

C SALADI HÁZ, a Ronaton, autójábsz megállónál eladó. Timișoara, távbeszélő 52-04. (1874)

Urania filmszínház, Arad
Távbeszélő 12 32. Bej. sz. 1618-194

11:30-kor is van előadás.
Ma és a következő nanokon.
Renée Deltgen, Paul Klínger, Angelica Hauff

RENZ-CIRKUSZ